

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยทำหน้าที่เป็นเครื่องมือหรือเป็นตัวกลางอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากผู้ออมหรือผู้ที่มีเงินเหลือไปยังนักลงทุนหรือผู้ประกอบการที่ขาดแคลนเงินทุน เพื่อให้เกิดสภาพคล่องในการหมุนเวียนของเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอำนวยความสะดวกแก่ภาคเศรษฐกิจสาขาต่างๆ ที่ขาดแคลนเงินทุน ธนาคารพาณิชย์จะทำหน้าที่ในการรับฝากเงินจากประชาชนทั่วไปและจ่ายค่าตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย จากนั้นจะนำเอาเงินที่รับฝากไปแสวงหาผลกำไร เงินปันผลและส่วนล้ำมูลค่าหุ้น เป็นต้น

การอำนวยความสะดวกถือเป็นธุรกิจที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์และเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ หากสินเชื่อก่อนมีคุณภาพดีกำไรของธุรกิจธนาคารพาณิชย์ก็จะมาก แต่ถ้าสินเชื่อไม่มีคุณภาพอันเนื่องมาจากลูกหนี้ไม่สามารถชำระคืนเงินต้น และ/หรือ ดอกเบี้ยตามเงื่อนไขการชำระหนี้ให้กับธนาคารได้

การอำนวยความสะดวกก็จะกลายเป็นปัญหาสำคัญของธนาคารพาณิชย์ตามมา ซึ่งก็คือสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือ Non Performing Loan (NPL) ของธนาคารพาณิชย์ โดยปกติแล้วธนาคารพาณิชย์ทั่ว ๆ ไปทุกแห่งจะประสบปัญหาด้าน สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) อยู่ไม่มากนัก โดยสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) นั้นนับได้ว่าเป็นทั้งเหตุและผลที่สำคัญอันหนึ่งของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ประเทศได้ประสบตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมถึงหน่วยงานของรัฐจึงได้พยายามหลายวิธีทางที่จะแก้ไขปัญหา ด้านสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) โดยปรับโครงสร้างหนี้ที่ประสบปัญหาและปรับกลไกการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินเพราะหากไม่สามารถปรับโครงสร้างหนี้และกลไกการปล่อยสินเชื่อได้ ระบบเศรษฐกิจก็อาจจมปรักอยู่กับสถานะตกต่ำเป็นเวลานานมากได้ ทั้งนี้เนื่องจากในประเทศที่พึ่งสถาบันการเงินระบบสาขาดังเช่นประเทศไทยนั้น สินเชื่อจากสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ นับเป็นน้ำมันหล่อลื่นที่วงจรเศรษฐกิจขาดมิได้

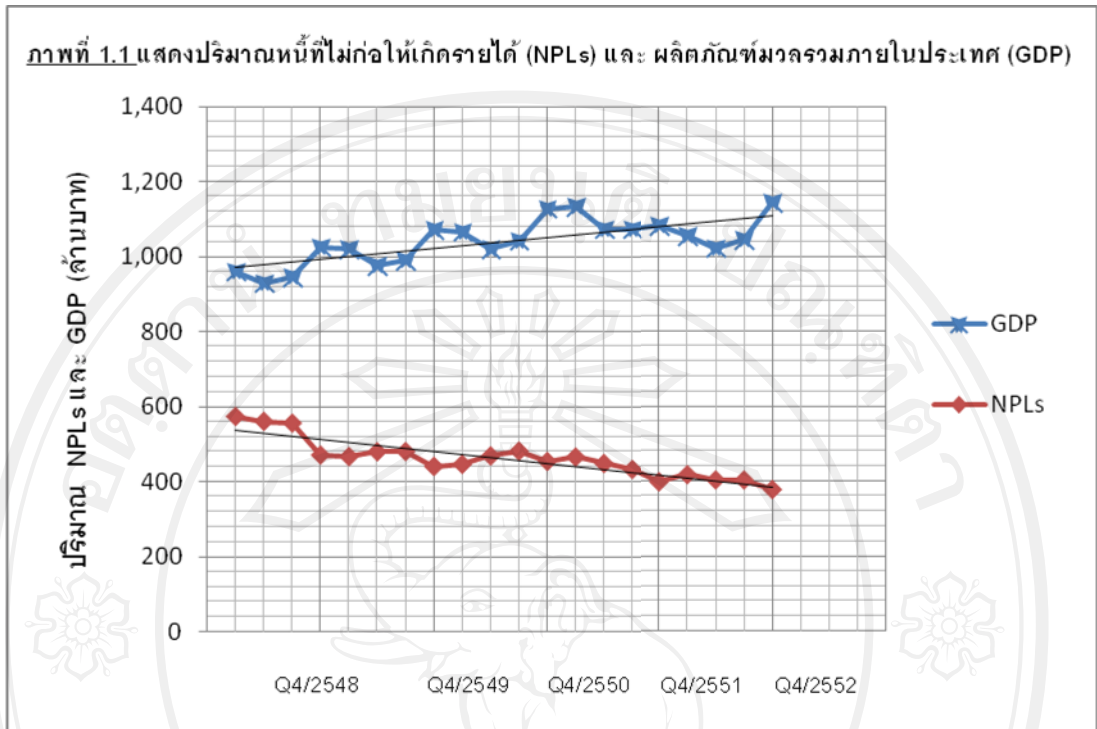
จากตัวเลขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรายงานเกี่ยวกับปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศรายไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – 2552 มีดังนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของธนาคารพาณิชย์ และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศรายไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – 2552

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ไตรมาส	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ GDP	ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ (NPLs)
2548	Q1	959,975	574,048
	Q2	928,361	560,940
	Q3	944,173	556,205
	Q4	1,025,510	470,722
2549	Q1	1,019,212	466,495
	Q2	976,277	479,429
	Q3	989,550	480,100
	Q4	1,071,511	440,038
2550	Q1	1,065,618	445,721
	Q2	1,020,461	468,389
	Q3	1,042,222	481,311
	Q4	1,128,263	453,411
2551	Q1	1,133,836	465,218
	Q2	1,073,701	447,789
	Q3	1,072,743	431,859
	Q4	1,081,116	397,146
2552	Q1	1,053,440	416,091
	Q2	1,021,322	402,113
	Q3	1,043,274	401,839
	Q4	1,144,005	376,136

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

ภาพที่ 1.1 แสดงปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) และ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

จากข้อมูลข้างต้น เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าของ ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ (NPL) และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) จะพบว่า ในขณะที่ประเทศมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) สูง ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ (NPL) จะมีปริมาณที่ค่อนข้างต่ำ และในทางตรงข้าม ขณะที่ประเทศมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ต่ำ ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ (NPL) จะมีปริมาณที่ค่อนข้างสูง โดยจะเห็นว่าในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2552 ณ ไตรมาสที่ 4/2552 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) มูลค่าสูงมากที่สุดเท่ากับ 1,144,005 ล้านบาท และ ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ (NPL) มีปริมาณต่ำที่สุดเท่ากับ 376,136 ล้านบาท และ ณ ไตรมาสที่ 2/2548 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) มูลค่าน้อยมากที่สุดเท่ากับ 928,361 ล้านบาท ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ (NPL) มีปริมาณเท่ากับ 560,940 ล้านบาท ถือได้ว่ามีปริมาณที่สูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในขณะที่เศรษฐกิจได้เพิ่มความระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อ เพื่อควบคุมปัญหาและเร่งปรับปรุงโครงสร้างหนี้เพื่อป้องกันและลดปริมาณ หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ ในระบบเศรษฐกิจให้น้อยลง

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Products) โดยใช้การทดสอบการร่วมกันไปด้วยกัน (Cointegration and Error Correction Mechanism) และการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผล (Granger Causality) มาใช้ในการศึกษา เพื่อหาความสัมพันธ์ของปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ของประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น การประกอบธุรกิจก็จะมี การขยายเพิ่ม ผู้ประกอบการมีรายได้มากขึ้นส่งผลให้ความสามารถในการชำระหนี้เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ประกอบกับธนาคารพาณิชย์

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราหนี้เชื่อของปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์และอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ รวมไปถึงการกำหนดแนวทางในการควบคุมและดูแลปัญหานี้ต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) จากเอกสารเผยแพร่ สิ่งพิมพ์ และสถิติเศรษฐกิจและการเงิน สถิติสถาบันการเงิน จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสของปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ (NPL) ที่จดทะเบียนในประเทศไทย จำนวน 19 ธนาคาร, สาขาธนาคารต่างประเทศ และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) จากธนาคารแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ ณ สิ้นไตรมาสที่ 1 ของปีพ.ศ.2543 ถึง ณ สิ้นไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ.2552

1.5 นิยามศัพท์

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ Gross Domestic Product (GDP) หมายถึง มูลค่าตลาดของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ถูกผลิตภายในประเทศในช่วงเวลาหนึ่งๆ โดยไม่คำนึงว่าผลผลิตนั้นจะผลิตขึ้นมาด้วยทรัพยากรของชาติใด ซึ่งถูกคิดค้นโดย Simon Kuznets นัก

เศรษฐศาสตร์ชาวรัสเซีย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ถึงมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศนั้นๆ

ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ธนาคาร ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ โดยประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันได้กำหนดไว้ และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น การให้กู้ยืม ซื้อขายหรือเก็บเงินตาม ตั๋วเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด ซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศ ทั้งนี้จะประกอบธุรกิจประเภทอื่นๆ อันเป็นประเพณีของธนาคารพาณิชย์ด้วยก็ได้

เงินให้สินเชื่อ หมายถึง การให้กู้ยืมทุกประเภทของธนาคารพาณิชย์ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เงินเบิกเกินบัญชี ซื้อ ซื้อลด รับช่วงซื้อลด ตั๋วเงิน และการจ่ายเงินสดใช้ตามภาระผูกพันทุกประเภท เป็นต้น

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) หมายถึง เงินให้สินเชื่อจัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สงสัย สงสัยจะสูญเสีย และสูญเสีย ตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของธนาคารพาณิชย์ ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2545 หรือที่จะแก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญเสียที่ธนาคารพาณิชย์กันสำรองคร้อยละ 100 และตัดออกจากบัญชีแล้วแต่ยังไม่ได้บันทึกกลับเข้ามาในบัญชี

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Gross NPL) หมายถึง ยอดคงค้างของเงินให้สินเชื่อด้วยคุณภาพได้แก่ เงินให้สินเชื่อจัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สงสัย สงสัยจะสูญเสีย และสูญเสีย ตามเกณฑ์การจัดชั้นของธนาคารแห่งประเทศไทย

การกันสำรอง หมายถึง วิธีการที่กำหนดให้สถาบันการเงินต้องกันเงินส่วนหนึ่งไว้จำนวนหนึ่งเพื่อรองรับความเสียหาย ที่อาจเกิดขึ้นจากการให้สินเชื่อหรือลงทุนเงินจำนวนที่กันสำรองไว้ ถือเป็นค่าใช้จ่ายที่จะมีผลกระทบต่อกำไรขาดทุนของสถาบันการเงิน

มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ IAS 39 หมายถึง มาตรฐานการบัญชีที่ถูกกำหนดขึ้นโดย International Accounting Standards Board (IASB) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ เพื่อให้ธุรกิจต่างๆ ทั่วโลกใช้วิธีการบัญชีในระบบเดียวกัน และให้นักวิเคราะห์หรือผู้ใช้งบการเงินสามารถเปรียบเทียบข้อมูลทางการเงินระหว่างกันได้